

Hoofdstuk 7: Water

Waterbeleid streeft de goede toestand van de waterlichamen na, wat neerkomt op de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater te blijven verbeteren en de waterketen (het geheel van riolerings- en zuiveringsinfrastructuur en het drinkwaternetwerk) duurzaam te beheren.

Waterbeleid streeft ook waterveiligheid en droogterisicobeheer na (preventie, protectie en paraatheid) met als grote krachtlijnen de overstromingsrisico's duurzaam verminderen en waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken.

Het gros van de gegevens in dit thema zijn wel op gemeentelijk niveau beschikbaar, maar kunnen niet geaggregeerd worden naar bv. provinciaal niveau. Indien dit het geval is geven we enkel de cijfers van het Vlaams Gewest.

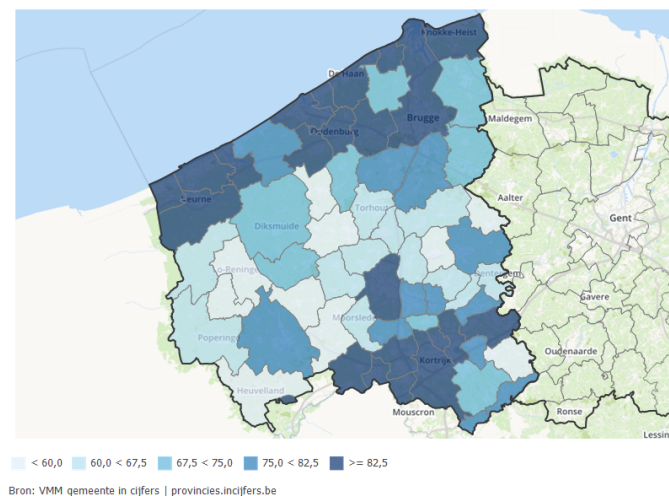
7.1 Waterkwaliteit

In Vlaanderen geldt een verplichting om huishoudelijk afvalwater te zuiveren. Het zoneringsplan ([zie voetnoot 1](#)) geeft aan welke maatregelen de burger en de gemeente moeten treffen om het water te zuiveren.

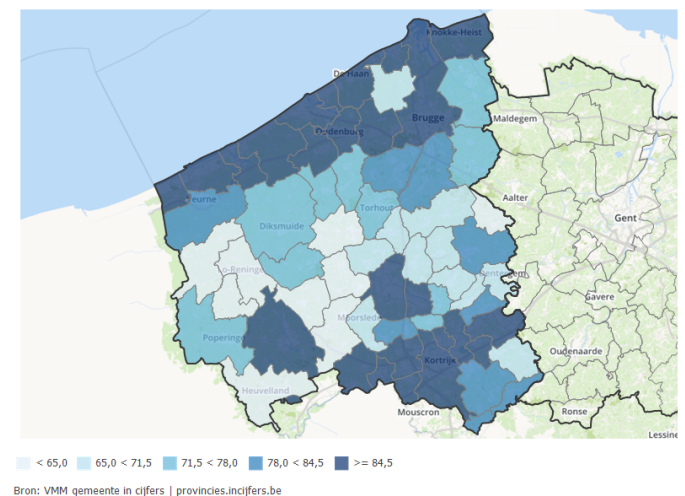
Het meeste afvalwater wordt afgevoerd via riolen en collectoren naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie, waar het water wordt gezuiverd. Voor bepaalde woningen in het buitengebied wordt geen riolering gepland en moet het afvalwater individueel gezuiverd worden met een IBA (Individueel Behandelingsinstallatie Afvalwater). *Kaart 7.1* geeft het verschil in zuiveringsgraad (of de verhouding van het totaal aantal op een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van de gemeente) tussen de verschillende gemeenten weer. *Kaart 7.2* toont de rioleringsgraad (of de verhouding van het aantal gerioleerde inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van een gemeente).

In 2021 ligt de zuiveringsgraad in de gemeenten van de provincie **West-Vlaanderen** tussen **99,4%** en **34,2%**. Volgens cijfers van de VMM van 2018 zijn er in de provincie **17.457** woningen niet aansluitbaar op de riolering. Hiervan moeten nog **14.137** woningen, of **81,0%**, een IBA plaatsen.

Kaart 7.1 | Zuiveringsgraad (2021)

Kaart 7.2 | Rioleringsgraad (2021)

7.2 Waterverbruik

7.2.1 Grondwater

Grondwater is kwalitatief hoogwaardig water met een veel stabielere samenstelling dan oppervlaktewater. Grondwater wordt aangevuld door hemelwater dat traag infiltreert in de bodem. Voldoende hemelwater moet elk jaar opnieuw in de bodem kunnen dringen om de gebruikte hoeveelheid water en de evapotranspiratie (of verdamping) te compenseren en om de uitstroom vanuit grondwater naar rivieren in stand te houden.

De impact van droogte op het grondwatersysteem is traag. Pas na weken, maanden tot zelfs jaren later voor de diepe, gespannen grondwaterlagen zijn de effecten merkbaar, maar ook het herstel is een werk van maanden tot jaren. Naast het zorgen voor maximale aanvulling van het grondwater is het belangrijk om zuinig en efficiënt om te gaan met het beschikbare water, en dit niet alleen in periodes van droogte.

Via vergunningen en meldingen wordt het gebruik van grondwater opgevolgd en gereguleerd. Naast dit gekende grondwatergebruik zijn er vermoedelijk nog veel niet gekende winningen. Experts schatten dat tot 20% van de grondwaterwinning door bedrijven en landbouwers illegaal is. Ook bij particulieren blijft oppompen dikwijls onder de radar.

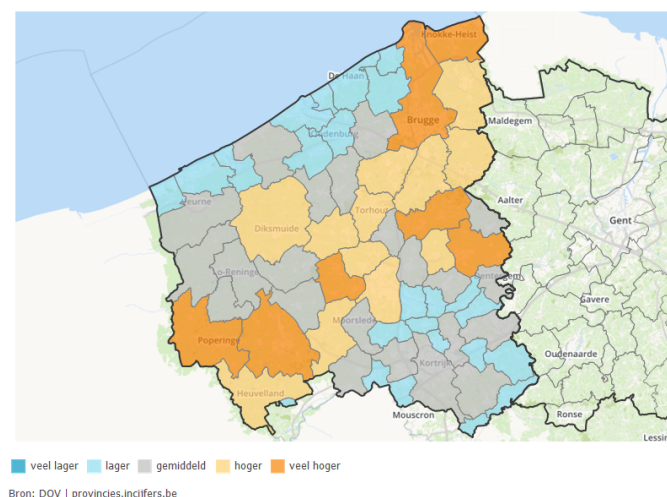
7.2.1.1 Vergunde grondwaterwinningen bij bedrijven

Bedrijven die meer dan 500 m³ grondwater/jaar willen oppompen, hebben een omgevingsvergunning nodig. Bij het verlenen van vergunningen wordt o.a. rekening gehouden met de evolutie van het peil van de betreffende grondwaterlaag, of de winning zich in de nabijheid van een natuurgebied bevindt, de historie van de winning, de verhouding van het reëel opgepompte debiet tot het vergunde debiet en de toestand van het grondwaterlichaam. Daarnaast wordt toegezien op het efficiënte gebruik van grondwater, zowel wat betreft de vereiste kwaliteit als de hoeveelheid. Daarbij wordt ook het gebruik van alternatieve bronnen en hergebruik gestimuleerd.

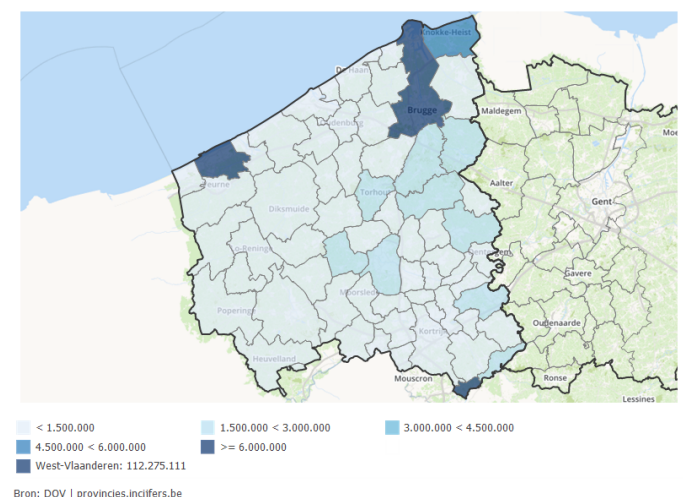
In de provincie **West-Vlaanderen** zijn er **8.721** vergunde grondwaterwinningen voor een totaal van **112.275.111** m³/jaar of gemiddeld **12.874** m³/bedrijf/jaar. Het jaarlijks vergund debiet per bedrijf ligt in de provincie lager dan in **het Vlaams Gewest**. *Kaart 7.3* geeft de grondwatervergunningen weer in z-scores (*zie voetnoot 2*), die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied, *kaart 7.4* toont het jaardebiet grondwatervergunningen.

Doorgaans ligt het effectief opgepompte debiet door de bedrijven lager dan het vergunde debiet. Bij de hervergunning kan dat verschil rechtgetrokken worden.

Kaart 7.3 | Grondwatervergunningen bedrijven (2023, z-scores)

Kaart 7.4 | Jaardebiet grondwatervergunningen bedrijven, in m³ (2023)

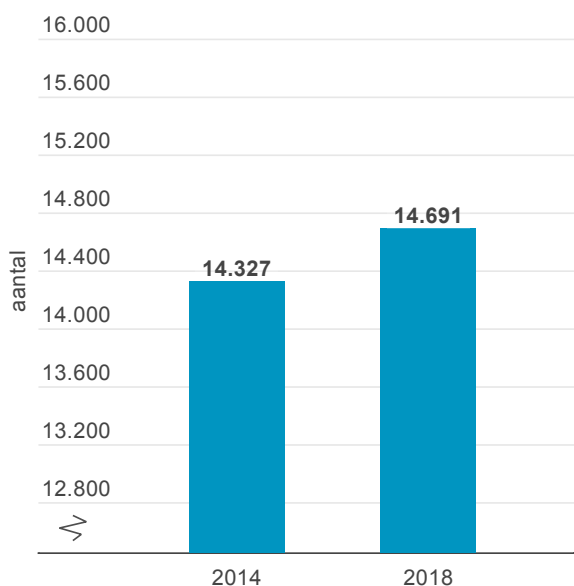
7.2.1.2 Meldingen grondwaterwinnings voor huishoudelijk gebruik

Voor winningen waarbij uitsluitend met handpomp wordt opgepompt en winningen van minder dan 500 m³/jaar voor uitsluitend huishoudelijke toepassingen geldt enkel een meldingsplicht.

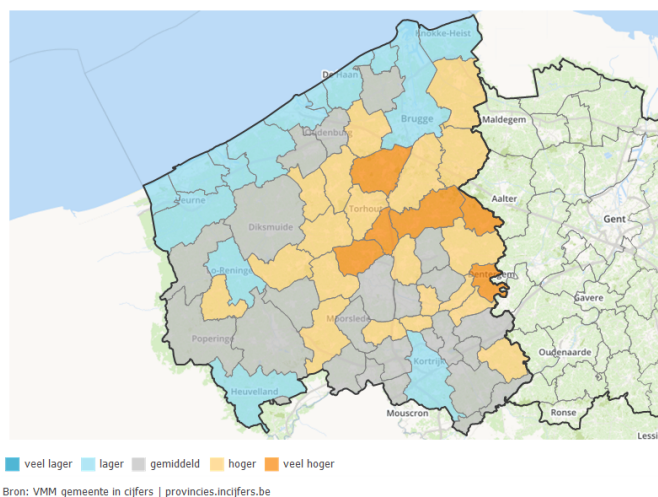
In de provincie **West-Vlaanderen** zijn er **14.691** gekende grondwatergebruikers (zie *grafiek 7.1*) in 2018. Hiervan zijn **12.625** woningen wel aansluitbaar op het leidingwaternetwerk en **2.066** grondwatergebruikers niet aansluitbaar.

Met **27,94** gekende grondwatergebruikers per 1.000 huishoudens in 2018 ligt dit voor de provincie **West-Vlaanderen** hoger dan het gemiddelde in **het Vlaams Gewest (20,52)** (zie *kaart 7.5*). Het aantal vergunningen is gestegen t.o.v. 2014. Gemeenten met een hoog huishoudelijk grondwatergebruik hebben vaak een lager leidingwatergebruik.

Grafiek 7.1 | Evolutie gekende huishoudelijke grondwatergebruikers in West-Vlaanderen (2014 en 2018)

Kaart 7.5 | Gekende grondwatergebruikers (huishoudelijk gebruik), per 1.000 huishoudens (2018, z-scores)

Bron: VMM gemeente in cijfers | provincies.incijfers.be

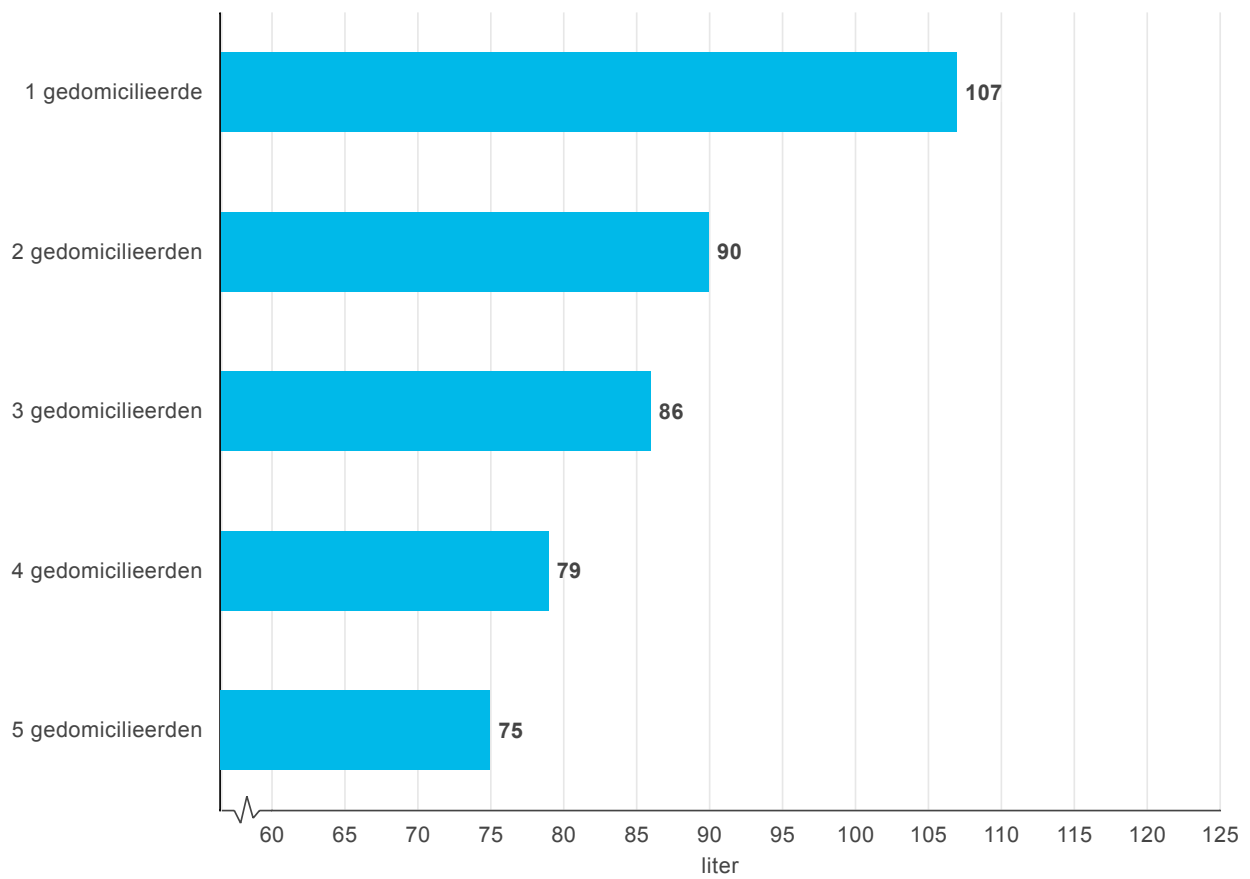

7.2.2 Leidingwater

In Vlaanderen wordt leidingwater voor de helft uit grondwater gewonnen en voor de helft uit oppervlaktewater (water uit rivieren, kanalen, bronnen, stuwmeren, spaarbekkens, ...). Wanneer meer leidingwater wordt gebruikt dan er grond- of oppervlaktewater beschikbaar is in het bevoorradingsgebied (bronbeschikbaarheid), dreigen bevoorradingsproblemen. Zuinig en efficiënt omspringen met leidingwater is daarom van levensnoodzakelijk belang.

Uit *grafiek 7.2* kunnen we afleiden dat in 2021 een alleenstaande in Vlaanderen gemiddeld **107 liter** leidingwater per dag gebruikt. Naarmate het aantal personen in een huishouden stijgt, neemt het gemiddeld leidingwaterverbruik per persoon af, naar **90 liter** per persoon per dag voor een gezin met 2 personen, tot een gemiddelde van **75 liter** per persoon voor een gezin met 5 personen.

Grafiek 7.2 | Gemiddeld dagelijks leidingwaterverbruik per gezinslid in het Vlaams Gewest (2021)

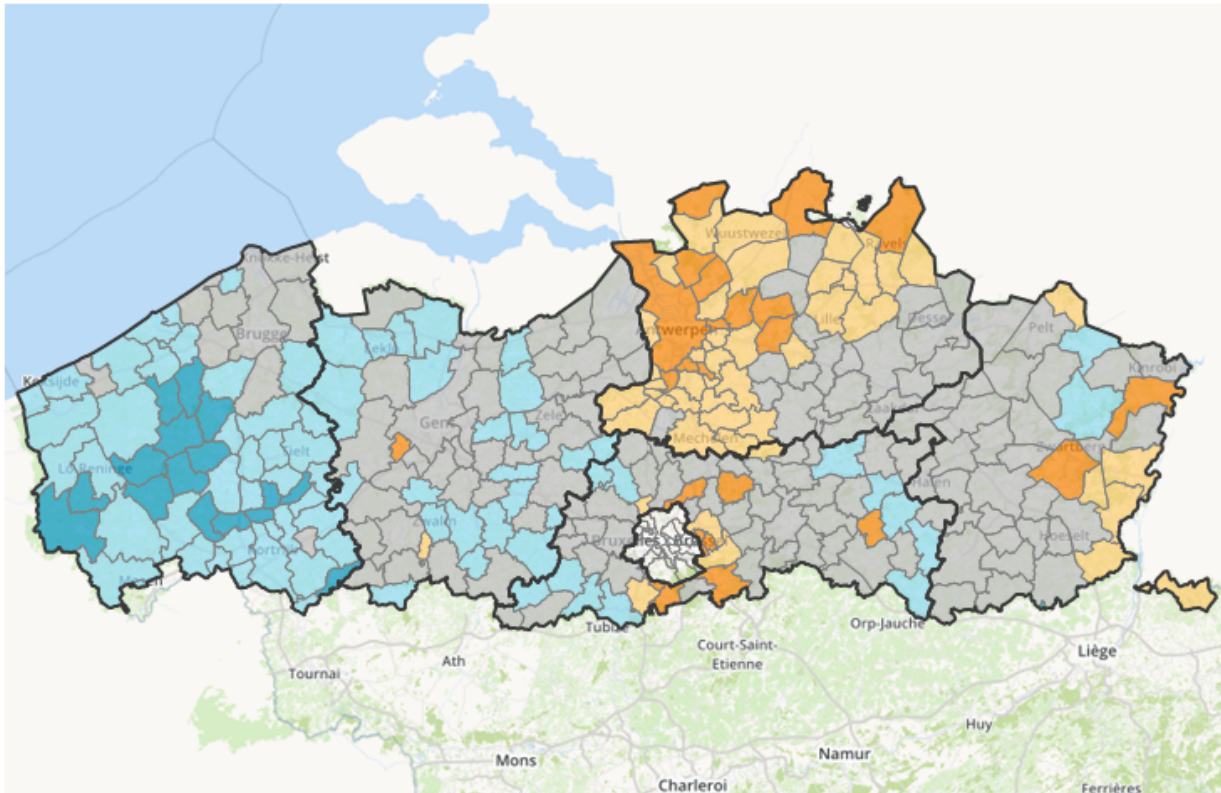

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

Kaart 7.6 toont het dagelijks leidingwaterverbruik van 1 gedomicilieerde in 2021 in Vlaanderen in vergelijking met de andere gemeenten in Vlaanderen.

Kaart 7.6 | Dagelijks leidingwater van 1 gedomicilieerde (2021, z-scores)

■ veel lager ■ lager ■ gemiddeld ■ hoger ■ veel hoger

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

7.3 Wateroverlast

7.3.1 Effectief overstromingsgevoelig gebied

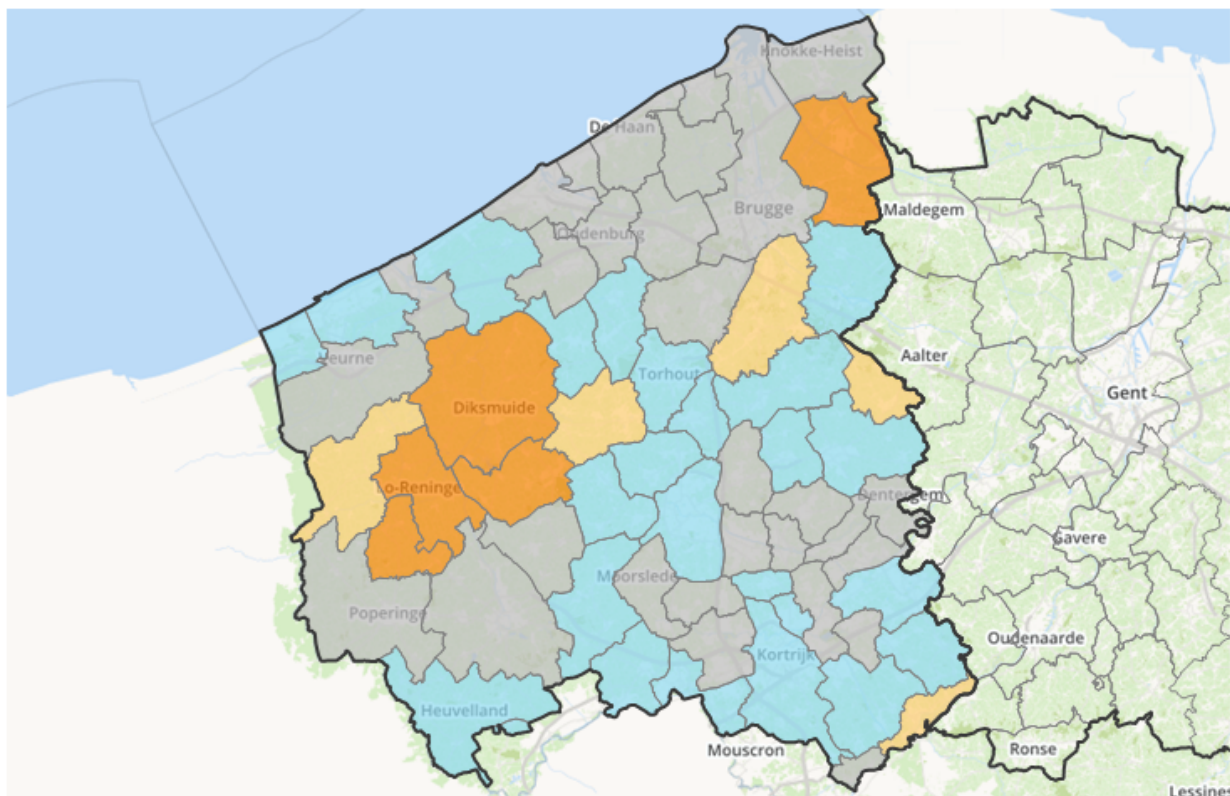
De watertoets is een instrument waarmee de overheid die beslist over een vergunning of een plan inschat wat de impact ervan is op het watersysteem. Voor projecten gelegen in overstromingsgevoelig gebied moet de overheid advies aanvragen bij de waterbeheerder, die aanbevelingen kan formuleren om de verwachte schade aan het watersysteem te vermijden, te beperken, te herstellen of te compenseren.

Verkopers en huurders van panden of gronden zijn verplicht om kandidaat-kopers of huurders erover te informeren als hun goed in overstromingsgevoelig gebied ligt. De kaart 'Overstromingsgevoelige gebieden' (2017) - opgedeeld in effectief, mogelijk en niet-overstromingsgevoelige gebieden - vormt hiervoor de basis. In de toekomst wordt deze kaart vervangen door een nieuwe advieskaart en gevaarkaarten met de overstromingsgevoelige gebieden voor pluviale, fluviale en kustoverstroming, beter afgestemd op de inmiddels gekende klimaatproblematiek (zie [het rapport klimaatscenario's](#)).

Plaatsen aangeduid als 'effectief overstromingsgevoelig gebied' ([zie voetnoot 3](#)) kennen in het huidige klimaat al een middelgrote kans op overstroming of hebben in het verleden al te maken gekregen met overstromingen.

Kaart 7.7 toont (op basis van de huidige informatie) per gemeente het aandeel overstroombaar gebied t.o.v. de oppervlakte van de gemeente, en dit in vergelijking met de andere gemeenten in de provincie.

Kaart 7.7 | Overstroombaar gebied (t.o.v. oppervlakte) (2019, z-scores)

■ veel lager ■ lager ■ gemiddeld ■ hoger ■ veel hoger

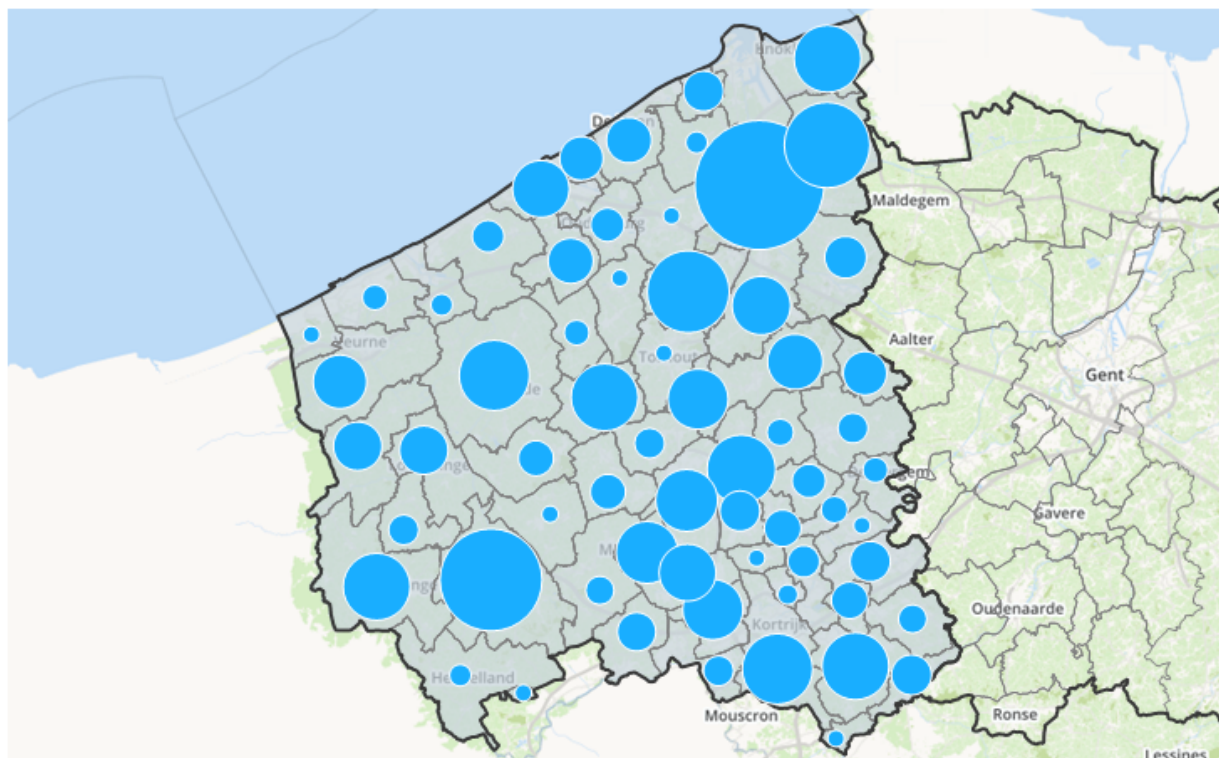
Bron: VMM gemeente in cijfers | provincies.incijfers.be

De provincie **West-Vlaanderen** heeft **5,1%** effectief overstroombaar gebied (2019). Dit gaat over **163.712.808 m²** met mogelijke schade aan landbouw, natuur en infrastructuur.

In de provincie **West-Vlaanderen** woont **2,8%** van de inwoners in of bij effectief overstroomingsgevoelig gebied. Dit is lager dan in **het Vlaams Gewest (5,1%)**. Voor meer details zoomen we in *kaart 7.8* in op het aantal inwoners op gemeenteniveau in **West-Vlaanderen**.

Kaart 7.8 | Inwoners in of bij effectief overstroomingsgebied in West-Vlaanderen, op gemeenteniveau (2021)

Bron: Watertoetskaart en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Data over waterkwaliteit, waterverbruik en waterbeheer zijn terug te vinden in het [rapport adaptatiemaatregelen](#).

Voetnoten

Om terug te keren naar de tekst waar de voetnoot bij hoort, klik op het nummer van die voetnoot.

1. Zoneringsplan (Vlaamse Milieumaatschappij): dit plan geeft weer waar riolering aanwezig is of nog riolering wordt aangelegd en waar het afvalwater individueel wordt gezuiverd. Het plan omvat 4 zones.

Centraal gebied: er is reeds geruime tijd riolering aanwezig en die is aangesloten op een waterzuivering; **Collectief geoptimaliseerd buitengebied:** er is recent riolering aangelegd en die is aangesloten op een waterzuivering; **Collectief te optimaliseren buitengebied:** er is riolering gepland of er is riolering aanwezig maar die is nog niet aangesloten op een waterzuivering en **Individueel te optimaliseren buitengebied:** er is geen riolering voorzien. Het afvalwater moet individueel gezuiverd worden met een IBA (Individueel Behandelingsinstallatie Afvalwater).

2. Een z-score geeft weer hoeveel standaardafwijkingen de waarde van een gebied afwijkt van de waarde in het vergelijkingsgebied. Een standaardafwijking is een maat voor hoeveel een willekeurig gebied doorgaans afwijkt van 'de standaard' (het gemiddelde). Er is dus een minder grote absolute afwijking van het gemiddelde nodig wanneer alle gebieden gelijkaardige cijfers hebben, dan wanneer de cijfers van de gebieden ver uit elkaar liggen.

De inkleuring volgt steeds deze schaalverdeling:

- z-score kleiner dan -1,50: veel lager dan het vergelijkingsgebied (donkerblauw)
- z-score van -1,50 tot -0,50: lager dan het vergelijkingsgebied (blauw)
- z-score van -0,50 tot 0,50: gemiddeld (grijs)
- z-score van 0,50 tot 1,50: hoger dan het vergelijkingsgebied (oranje)
- z-score hoger dan 1,50: veel hoger dan het vergelijkingsgebied (donkeroranje)

3. Overstromingsgevoelige gebieden 2017 (Watertoets), bron: VMM.